

לילות ערב

מיוז מ' א' ב' באוקס

המפורסם של דרום חצי האי ערב. הלאה לעבר צפון, מעבר לחולות החוף, שוב מתנשא ה"ג'בל" וצוקיו מתמשכים וחודרים — גדודים גדודים של רכסים משוננים — עמוק פנימה לתוך תימן, בה מתרוממות פסגותיו לגובה של מעל 3,000 מטרים.

בקרב השבטים השוכנים ב"ג'בל", המפולגים והשסועים בעטין של איבות עתיקות יומין, מלחמה היא דבר יום־ביום. סכר סוכי־דמים הם שכיחים, והיחסים בין בית־אב למשנהו מתנהלים בשפת הרובה והכדור.

באיזור מפורד ומסוכסך זה, שהסכסוכים בו עוד מחמירים מהמת הלחץ שמפעילות עליו מצרים ותימן, מנסה ממשלת בריטניה לגבש את הפדרציה של דרום־ערב. במחוז מסוים, הקרוי רדפאן, החמירו הסגות הגבול של שבטים פורשים כל־כך, שהיה הכרח במבצעים רחבי־היקף, כדי להחזיר את הסדר על כנו; ובמבצעים אלה לקחו חלק הן יחידות בריטיות והן יחידות של ערבים מקומיים. מובן מאליו, שמסע־המלחמה של רדפאן עלה לכותרות החדשות בעולם כולו.

★

בתחילה היו ספקות אם יוכלו יחידות בריטיות לפעול בתוך ה"ג'בל" בחום הקיץ הלוהט, אולם ספקות אלה פגו, כאשר הקומנדו ה־45 מחיל הנחתים המלכותי ביצע את הראשונה בחיירות העמוקות לאזור הררי זה. בהתקדמות זו פקדתי על פלוגת החלוץ, "אחרי ככלות הכל, טיפוס־הרים הוא הספורט החביב עליך" — הזכיר לי מפקדי; וחרטה עלתה בלבי על שלא התמחיתי תחת זאת בשייט!

יעדנו היה הר מעוגל, שכונה בפנינו בשם "פינכת אורז".

אפילו יריב נחשל הופך אויב רב־תחבולות וקשוח בהילחמו על אדמתו — ומוכיח עצמו ראוי לטיפולו של הקומנדו ה־45 מחיל הנחתים המלכותי.

★

בהפליגך בים־סוף לעבר עדן תעבור ספינתך בבאב אל מנדב, הוא "שער הדמעות" — המיצר בין האי פ'ים והיבשה המדברית. 150 קילומטרים דרומית יותר, עת תתגלה לעיניך עדן על פני האופק, יודקרו לעיניך צוקים עירומים, אכולי־חול ומוכים להט חמה, המזנקים כאילו מתוך מרחב החוף המדברי ומתנשאים מעל הנמל. צוקים אלה הם ה"ג'בל"

פטרול של אנשי הקומנדו ה־45

צעדנו בלילה — הן כדי להימלט מפני קרני השמש החורכות וכן כדי לנצל את החשיכה ולא להוות מטרה לאנשי השבטים חדי העין, המסוגלים לקלוץ ברובה מרחק של קילומטר!
לאחר שכבר עברנו מרחק הגון, נקראתי למכשיר האלחוט למסור דוח למפקד הגדוד, קולונל פאדי סטיבנס, שצעד בשורה הרחק מאחורינו.

„עלינו להגיע אל הקוקה-קולה ולא אל פינכת אורז“ אמר לי „ועליך להוליכנו לשם“. ה„קוקה-קולה“ היתה פסגה שגובהה מעל 1,000 מטר, שיאה שטוח כלוח, וצוקים מסתירים אותה. כבר ראיתי פסגה זו מתוך מטוס-סיוור, אולם הבטתי אליה רק בדרך-אגב, בזכרוני נשתמרה תמונה, לפיה אחת מצלעותיה זקופה כחרטומה של אנית-מערכה, בעוד השנייה זקופה פחות. „עד מהרה אגלה אם אמת זכרתי“, חשבתי.

התנהלנו בכבודות בטור יחיד דרוכים למקרה של היתקלות בקבוצה של בני-שבטים פורשים. לעינינו נתגלתה צלליתו הכבירה של ההר, נישאת ואפלה באור הירח. נראה לי שמימיני נעשה השביל תלול יותר ויותר: אין זו דרך מתאימה לאנשים עייפים ועמוסים. עלי-כן פנינו שמאלה, והמשכנו להתקדם במעלה דרך קשה. חומת סלעים צצה בינינו לבין קו הפסגה של ההר. טיפסתי עליה, כשאני מתקדם בזהירות על פני הסלע הסדוק. הרכס שמעבר לה היה תלול, אך ניתן לעבור בו. ירדתי, לקחתי קצהו של חבל ושבתי לטפס, כשאני גורר את החבל אחרי. המאחו היחיד לחבל בראש הצוק היה גזעו של שיח „ג'בל“ דק וחזק. השיח עמד במבחן, וחיללי הקומנדו טיפסו ועלו בחבל בלי דעת למה הוא קשור.

ברגעים האחרונים של החשיכה הגענו, עייפים וסחוסים, לפסגה דמוית-הלוח, עם הנץ השחר. עמדנו משתאים נוכח מרחבי ההרים הגדולים; מול גבעות ובקעות שרגל אדם אי-רופי לא דרכה בהן.

מספר ימים לאחר מכן הסתכלתי דרך משקפת-צלפים על הר נוסף, עליו נצטוינו לטפס ולעלות. הפעם נצטרך לעקוף מספר כפרים ערביים בדרכנו. הסתכלתי ארוכות ובדקדקנות בשורה של צוקים, שהכרח יהיה לנו לטפס עליהם בדרכנו, וניסיתי לאמוד את זווית צלעותיהם. אפשר שנצליח לעברם בטיפוס על ארבע, ואפשר — בטיפוס מאומץ ללא נקודות-מאחו, תוך-כדי שמירה על איזון עדין — דבר קשה מדי לאנשים עמוסים-לעייפה בחשכת הלילה.

שוב בא מסע-לילה מפרך; עוד טיפוס ממושך על סלעי התשתית. מדי פעם היתה נביחתו של כלב בקרבת כפר מקפיאה אותנו במקומנו ומשלחת את אצבעותינו אל נצרות הרובים; ואז היה משתרר שקט, והיינו ממשיכים בדרכנו.

זווית הסלע היו כאלה, שאך בקושי יכלו נעלינו, העשויות מיקשה אחת, להיאחו בקרקע — וכך העפלנו בדממה כל שעות הלילה אל פסגות הצוקים המשווננים והנישאים. שוב הגיעה אותה שעה שלוח של לפני הנץ השחר בחצי-האי-ערב, ואני ידעתי כי פלוגת צנחנים מקיפה את ההר שלנו מעברו השני, כדי להבטיח תפיסתו, אם נכשל אנו בדרכנו הקצרה אך התלולה יותר. ראיתי כמה אורות מהבהבים נעים במעלה ה„ג'בל“, אולם חששתי לפתוח באש לעברם, שמא אלה

הצנחנים, המנסים לתפוס את השטח הגבוה הקרוב ביותר אליהם, קודם שיעלה השחר.

דקות אחדות לאחר מכן נפתחה אש בחזית רחבה. אותם אורות היו לפידים, שנישאו בידי אנשי שבטים מתמרדים, שמיהרו לתפוס עמדות-אש בהר, בלי דעת שאנו כבר תפסנון קודם. הצנחנים ניהלו קרב עז ומר, בו הסתכמו אבידותיהם בשני הרוגים וששה פצועים. אולם הם הסבו ליריביהם אבידות כבדות מאלה.

קליעים נותבים נראו עולים בעצלתיים במעלה הגבעה, ואנו חזינו בהם בענין, עד שנתברר לנו כי יורים עלינו! משך שעות אחדות שוסעה שלות ההרים עלי-די הרעש הרצוף וההדים של אש רובים ומקלעים, לקראת שעות הצהריים כבר הוכרע הקרב, ומסוקי-האספקה שלנו הביאו לנו את שני המצרכים, להם היינו זקוקים יותר מכל: מים ותחמושת. בלי חידוש האספקה במטוסים לא היינו עשויים להחזיק מעמד יותר מיומיים.

גילינו כי עמדתנו בראש הגבעה יש בה „סאנגארים“ — עמדות-מגן הצובות בסלע. אלמלא הגענו, הודות להעפלתנו המהירה, אל הפסגה דקות ספורות לפני אנשי השבטים, ומכיוון בלתי-צפוי — עלולים היינו להימצא במצב של נחיתות הרת-סכנות.

בישבי על הפסגה היה לי פנאי להרהר, כי בימי שלום אין לך מקום יפה להימצא בו כראש-הר; ואילו במלחמה — אין לך מקום בטוח יותר.

מבצעים אלה הוכיחו, כי פיתחנו טקטיקה תכליתית נגד אויבנו הזרין והחמקמק, העקרון הראשון היה אותו כלל עתיק-יומין: בהילחמך בשטח הררי — קום והשתלט על הגבהים. בחדי-רות הלילה שביצענו אל תוך שטח הררי קשה, ושבתן נעורנו מפעם לפעם בטכניקת טיפוס-צוקים של קומנדו, היינו משיגים בטחון ויתרון הפתעה.

*

שבועות אחדים לאחר מכן הוצבה פלוגתי תחת פיקודו של גדוד צנחנים, במבצע חדירה לתוך בקעה הקרויה ואדי דובסאן. בקעה זו לא היתה אלא ערוץ זקוף-צלעות, שיצר פרצה בעלת חשיבות אסטרטגית בהרי רדפאן. מבחינתו של האויב היה זה שטח רגיש, המשתרע עמוק בתוך הטריטוריה שלו, ובעינינו נודעה לו משמעות של יוקרה — לא רק משמעות צבאית. כונתנו היתה לפשוט על בקעה זו, לסרקה, ואחר-לסגת במהירות, בהשאירנו את היריב תוהה, היכן תונחת מכתנו הבאה.

ב-25 במאי בערב יצאו הצנחנים לכבוש משלט באחד מצדי הבקעה ושקע ליד פתחה. הפקודה שניתנה לנו, חיילי הקור מנדו, היתה להגיש עם שחר אל תוך הבקעה ולסרוק את קרקעיתה לאורך כקילומטר, עד לעיקול, ממנו והלאה נעלם המשכה מן העין.

היתה זו משימה מסוכנת מאוד, שכן מחמת הקרקע המבוותרת והבלתי-אחידה נמנע מן הצנחנים להציב מוקפים בנקודות, מהן יוכלו לשלוט בתצפית ואש על אותו חלק של קרקעית הערוץ, שהיה עלינו לסרוק. ידוע ידענו, שאם תיפתח עלינו

אש, היא תבוא מתוך „סאנגארים“ מוסתרים היטב בצלעות הגבעות שמעלינו ומחוץ לטנח־ההסתערות שלנו. עשינו דרכנו קדימה, כשאנו שומטים מוקפים ומציבים אותם על פני משלטי־ביניים בכל מקום אפשרי. עד מהרה גילה אחד המוקפים חמישה אנשי־שבטים נעים על צלעה של גבעה, ופתח עליהם באש. קרוב לודאי שפגע באחד או שניים מהם. מחלקת החרוד היתה תוך התקדמות לעבר בית ערבי טיפוסי דמוי־מבצר, כאשר נפתחה עליה אש מצלעותיהן של הגבעות בעיקול הבקעה. למרות כל מאמצינו לא הצלחנו לאפן את האויב. מסוק־הצפית קטן, שנשא את מפקד הצנחנים, טס הישר לתוך אזור חילופי־האש של המח־לקה, ומיד נפגע באש האויב. למרבה המזל הצליח לנחות מאחרי כיתת החרוד שלנו.

הולכתי את מפקדת הפלוגה שלי לעבר המסוק המרוסק, אולם מיד ניתכה עלינו אש כבדה ויעילה. כאשר סגני, קפיטן רוג'ר בריינד, כרע ברך, כדי לפרוס על הקרקע פגלים ובעזרתם לסמן לסילונים שלנו, נושאי־הרקיטות את כיוון האויב, שמעתי את הצליף של קליע רובה, וראיתי כיצד התקערה חולצתו במקום בו חדר הקליע לגופו. הוא נישא בחזרה תחת אש, פונה במסוק, ולמרבה המזל נשאר בחיים.

פינוי פצוע במסוק

יחידותינו ניהלו קרב מבולבל נגד אויב סמוי, שניצל מצוין את פני־השטח הקשים. חיילינו נערכו במעלה צלעו של קפלי־קרקע ותחת ברד כדורים הסתערו על הבית, שהיה דומה יותר למבצר. לאחר שתדרו לתוכו, היו בטוחים מפני האש. ויותר מזה — יכלו גם לשלוט באשם על עיקול־הבקעה, שהיה יעד הגדוד.

מחלקה שניה נעה במגמה לתפוס משלט מעבר לבית. כשטיפסו אנשיה במעלה התלול של הגבעה, נפתחה עליהם אש מהחזית והאגף. אחרי־כך, כשהיו מרוחקים צעדים אחדים ממחסה טוב, נפתחה עליהם אש־צלפים טורדנית גם מעורפם. חייל אחד נפצע קשה בירכו. חברו, שהתעלם מהאש, כרע לידו, קשר חוסם־עורקים על רגלו, ובכך הציל את חייו. אולם הכרח היה לאחר זאת לקטוע את הרגל.

ממש ברגע שמפקד המחלקה הביא את מפקדתו לתוך מחסה, נפגע הקשר שלו מקליע בגבו. הוא התמוטט ונפל לזרועות הקצין, מילמל „המפקד“ ומת.

בעת ההיא כבר הצלחנו לאפן, בקושי רב, מספר עמדות אויב — או מה שנראה לנו כעמדות אויב. עצמת האש, שהתחלנו משיבים לעבר האויב, גדלה, וסילוני „האנטר“ החלו להנחית רקיטות ואש תותחים על צלעות ההר. הטייסים ביצעו להטוטיטיסה כבירים — צללו אל תוך הבקעה הצרה, ממש לפני עמדותינו הקדמיות, ואחר שבו ונסקו טרם יתנגשו בצלע ההר.

לאחר כל מטח של אש רקיטות ותותחים שמענו את צלצול תרמילי־הנחושת הנופלים סביבנו. לא שמנו לב לכך, אלא לאחר שהגיעתנו הידיעה, שחייל אחד נפצע אנושות בראשו מתרמיל נופל כזה. רופא הגדוד אמר לי בעצב, כי לאותו חייל אין סיכויים להשאר בחיים, אך הוא לא העריך כראוי את קשיות גולגלתו של חייל „מארינס“, שכן האיש החלים.

הגיעה השעה להוציא את מפקדת הפלוגה שלי ואת מחלקת העתודה מתוך הבקעה, שכבר כינינו אותה „סימטת המנת“. עשינו זאת בבטיחות יחסית — צפינו ב„האנטרים“ הצוללים, וממש ברגע בו פתחו באש, היינו אנו מזנקים כשלושים מטר. בדרך זו נחלצנו מתוך הבקעה והגענו לערוץ עמוק ובטוח, וממנו עשינו דרכנו אל שטח גבוה.

בשעות אחרי־הצהריים המוקדמות שככה אש האויב, והקרב הוכרע לטובתנו. אין ספק, שגם הפעם היו אבידות האויב כבדות הרבה משלנו. בכל זאת, רוחשים אנו כבוד לאנשיו, אנשים אמיצי־לב, החמושים רק ברובים ובמקלעים קלים (ובהתמצאות רבה בשטח), והמוכנים בכל זאת לעמוד בפני גייסות מאומנים וממושעים, החמושים במיטב הנשק המסייע. בשעות הלילה תוקן המסוק שהופל, ועם שחר שב לטוס. באותו בוקר עצמו שרכנו דרכנו חזרה מואדי דובסאן, לאחר שמשיתנן הושלמה.

באותו עולם של ניגודים, לאחר שנצלינו חיים בלהט הבקעה ביום — נרטבנו בלילה עד לשד עצמותינו בגשם שוטף וקר, שהעביר בנו צמרמורת.

מבצע זה חיזק אותי בדעתי, כי בשטח הררי, ללא דרך וללא מים, טמון המפתח להצלחה בחדירת לילה ובתפיסת פסגות לפני עלות השחר.